

מסורת הש"ס‏^[עם הוספות]

א) [מוספתא פרק ג], **ב**) [מס' סופרים פרק י"ח ה"ד ע"ס וז"ע], **ג**) סנהדרין י: [עו] מוספות לעיל כ"א: ד"ה [כנגד], **ד**) [סוכה יד: מזל יט. סנהדרין י:], **ה**) [הוריות י"א: כרימות ה:], **ו**) [מוספת' פ"ג], **ז**) [פרק י"ח ה"ד], **ח**) במדבר ו כד-כה, **ט**) אסתר א יד, **י**) מ"ב כה יט, **יא**) שם פסוק יח, **יב**) סנהדרין פ"א ריש ה"ב, **יג**) וע"ע תוס' סנהדרין י: ד"ה שבעה, **יד**) [עו] מוספות מעניט כט: ד"ה צנין], **טו**) [וין לקמן צנוגין כט:], **טז**) ע"י ביאור הגר"א סי' תכג ס"א, **יז**) ברכות כז:, **יח**) עיין רא"ש ובקרבן נתנאל, **יט**) במדבר כח ט, **כ**) לעיל כ"ב, **כ"א**) מגילה פ"ד ה"א, **כ"ב**) ב"ק פב. ע"ש, **כ"ג**) ירושלמי שם ה"ג.

הגהות הב"ח

א) תוס' ד"ה הני וכו' אלז לטפויי כל כך בשבת וביום טוב משום מלאכה וברת וסקילה לא ס"ל אי לא אשכחינן: **ב**) ד"ה מד אמר וכו' יחזור ויקרא מה שקרא השניני וכן: **ג**) **ב"א**"ר או צ"ח"ס של חנוכה וצנת אין צורך לקרות דחנוכה כדאי' לקמן דף כט דהלכתא כ"ל ומיעוט צילמדנו דחנוכה נמחק: **ד**) [מנח"י ד"ה הני צ"ל ד"ה הני שלשה וממשה ושבעה כנגד מין]:

ליקוטי רש"י

דמצי' אצ"ויי. כשנפלין על פניהם אין פושטין ידיהם ורגליהם אלא מעין על זדיהן [ברכות לד:]. **כ**נגד ש"שה שומרי הסף ב"ו. כלומר אשכחנא דמלכותא דלרע"ט שלשה ממזנין וממשה ממזנין וצנעה ממזנין שלשה כנגד שומרי הסף צלזקיהו (מ"צ כה) גבי גלות נצוראלדן והתם נמי משכתת ממשה ממזאי פני המלך וצאחשורש (אסתר א) אשכחן צנעה שרי פרס ומלי [סנהדרין י:]. אשר עשו ד"דבר. אותו מגדל עץ עשו לשם כך לקרות שם עליו ספר התורה [נחמיה ח, ד]. **ד**מיש"ם בעובדיה. לד"ק גמור הוה צעל מעשים טובים [הוריות יא:].

תורה אור השלם

א) וַעֲמֹד עֹרָא הַסֶּפֶר עַל מַגְדֵּל עֵץ אֲשֶׁר עָשׂוּ לְדָבָר וַעֲמֹד אֲצִלוּ מִחֻתִּיהָ וְשָׁמַע וַעֲנִיהָ וְאֹרֶיהָ וְחֻלְקֶיהָ וּמַעֲשֶׂיהָ עַל יָמִינוּ וּמִשְׁמָאלוֹ פָּדִיָּה וּמִיִּשְׁאֵל וּמִלִּבְיָהּ וְחֻשֶׁם וְחִשְׁבִּנְהָ וְזִבְיָהּ כְּזֻשָׁם: [נחמיה ח, ד]

הגהות וצינונים
א) בכתי"י נוסף **משום**: **ב**) בכתי"י נוסף **כנגד** שלשה וכו': **ג**) בדפו"ר דצריכיתו **י**: **ד**) צ"ל **מלאכה** כרת. מהרש"א (גליון: **ה**) [ועי' תוספות ע"ז יז ע"א ד"ה ויעקב כו' אבל יעקב מינאה דר' אבהו וכו' ומצוה ליישב] (גליון), ועיין יעביץ: **ו**) צ"ל **שיהא** שמיני (באה"מ): **ז**) בזמנם שהיה המפטיר ממזנין הקרואים יחזור השביעי ויקרא (חת"ס שו"ת קסט): **ח**) כך גורס רבינו בגמ', עי' תוס' וברש"ש ויעביץ: **ט**) צ"ל **קורא**: **י**) צ"ל וחזרו:

מאן דאמר אינו עולה למנין שבעה אלא צריך ז' והוא מהא דתנאי המפטיר בנביא לא יפחות מכ"א פסוקים ג' פסוקים לכל אחד כנגד ז' שקראו בתורה ואם איתא דתמני בעינן בהדי המפטיר כ"ד פסוקי בעינן. ופרקינן המפטיר כיון דמשום

דמצי' אצ"ויי. על זדיהן ולא נופלין על פניהן ממש לפי שאין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו: **ה**בי גרסינן תנא דבי ר' ישמעאל היא: **ב**יו"ט מואחרין לבא. לצית הכנסת שזריך לטרוח צסעודת יו"ט כך מפורש צמסכת סופרים": **ו**ומהדרין לצאת. משום שמחת יום טוב:

ובשבת ממהרין לבא. שכבר תיקנו הכל מערצ צנת ויפה למחר צילתן לקרות שמע כוותיקן: **ו**ומהדרין לצאת. משום עונג צנת: **ב**רכת בהנים. שלשה מיעוט צפסוק ראשון וחמשה צפסוק שני וצנעה צפסוק שלישי⁽¹⁾: **ח**משה מרואי פני המלך **ושבעה רואי פני המלך**. צנעה הס כדכתיב⁽²⁾ צנעת שרי פרס ומדי ומהם יס חמשה חסוצים כדכתיב צסוק מלכים⁽³⁾ שלשה שומרי הסף צסוק ספר מלכים⁽⁴⁾ וכנגדן תיקנו אלו מעין דצר מלכות: **ד**מיש"ם בעובדיה. תמים צמעשיו: **מ**פני כבוד תורה. שלא יהא כצוד תורה וכצוד נציא שוה וכיון דמשום כצוד תורה הוה ולא משום חוצה לאו ממנינא הוה: **כ**נגד ז' שקראו בתורה. לא פחת כל אחד מג' פסוקים: **ו**אם איתא. דאינו עולה מן המנין הוו להו שמונה שקראו צתורה וכ"ד צעינן צנציא: ‏^[כנגד]

דיובא. **ה**ני ⁽¹⁾ **שלשה חמשה** ^[א] **ושבעה כנגד מי** פלוגי בה רבי יצחק בר נחמני וחד דעמיה ומגו רבי שמעון בן פוי ואמרי לה ר' שמעון בן פזי וחד דעמיה ומגו רבי יצחק בר נחמני ואמרי לה ר' שמואל בר נחמני חד אמר כנגד ברכת כהנים וחד אמר כנגד שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך תני רב יוסף ג' חמשה ושבעה^[2] שלשה שומרי הסף חמשה מרואי פני המלך שבעה רואי פני המלך אמר ליה אביי עד האידנא מאי טעמא לא פריש לן מר אמר ליה לא הוה ידענא דצריכתו ליה^[3] ומי בעיתו מינאי מילתא ולא אמרי לכו אמר ליה יעקב מינאה לרב יהודה הני ששה דיוה"כ כנגד מי אמר ליה כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא וששה משמאלו שנאמר ⁽⁴⁾ ויעמוד עזרא הסופר על מגדל עץ אשר עשו לדבר ויעמוד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל ומלכיה וחשום וחשכדנה זכריה משלם הני שבעה הוו היינו זכריה היינו משלם ואמאי קראו משלם ⁽⁵⁾ דמישלם בעובדיה. ת"ר ⁽¹⁾ **הכל עולין למנין שבעה ואפילו קמן** .ואפילו אשה אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה . מפני כבוד צבור איבעיא להו . מפטיר מהו שיעלה למנין שבעה רב הונא ור' ירמיה בר אבא חד אמר עולה **"**וחד אמר אינו עולה מ"ד עולה דהא קרי ומ"ד אינו עולה כדעולא דאמר עולא מפני מה **"**המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחלה מפני כבוד תורה וכיון דמשום כבוד תורה הוא למנינא לא סליק מיתבי **"**המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פסוקין כנגד שבעה שקראו בתורה ואם איתא עשרים וארבעה הויין כיון דמשום כבוד תורה הוא

הני שלשה וחמשה (ד) כנגד מי. אלז ממשה של יום הכפורים לא צעי עד לקמן קשיא אמאי לא צעי מד' של ראש חדש כנגד מי וכן של חולו של מועד וי"ל דקים ליה דטעמא דמוסף חשיב לטפויי חד גצרא אלז לטפויי כל כך (ה) ציו"ט וציוה"כ וצצנת לא ס"ל משום

^[א] כרת וסקילה אי לא משכתינן כנגד מי: **שבעה רואי פני המלך**. פירש הקונטרס דלחשורוש וקשיא לומר שתקנו חכמים כנגד ענינו של אותו רשע לכך פירש ר"ת אותו הכחוצים צספר ירמיה (צ) וצמלכים (צ כה) כתיב ה' וצירושלמי⁽²⁾ מפרש שהשנים שלא הוזכרו צמלכים הם סופרי הדיינין⁽³⁾: **אמר יעקב**. מלעה גרסינן שאם הוה מין^[4] לא היה מוזכרו יעקב דהא כתיב שם רשעים ירקב (משלי י): **חד אמר עולה וחד אמר אין עולה**. פסק ר"ת דקיימא לן⁽⁷⁾ כמ"ד עולה ולכן אנו נוהגין צמעניות צמנחה וצט"צ שהשלישי מפטיר וכן ציום הכפורים צמנחה אלז צצצמות וצימים טובים וציוה"כ שחרית המפטיר לא הוי מן המנין דכיון שמוחר להוסיף עליהם יכולין אנו לעשות מנהגינו אליצא דכולי עלמא דאי הוי הלכה כמ"ד אין עולה עצדינן שפיר ואפילו הוי נמי הלכה כמאן דאמר עולה מ"מ אין לחוש שהרי מותר להוסיף ואע"ג דאמרינן לקמן (דף כט:) חל להיות צואתה תלוה קורין שיחא צואתה תלוה וחד צבי חשא מכל מקום נהגו עכשיו לקרות המפטיר שהוא^[5] שמיני כל זה כדי לנהוג מנהגינו וחזן שטעה וגמר כל הסדר של צצת^[6] יחזור ויקרא (3) השניני וכן אם הוה יו"ט וקרא כל המנין שהוא צריך ושכת לקרות צחוצת היום יחזור ספר תורה ויקרא אחר צחוצת היום ואחרון שקרא קודם הוי כמאן דלימיה אלז צצצת של חנוכה או צר"ח של חנוכה ⁽¹⁾ **א**) אין צריך כדאיחא צילמדנו דחנוכה ⁽²⁾ דהלכתא אין משגיחין צחנוכה כל עיקר וימים שיש צהן קרצן מוסף אין גומר קדיש קודס שיציא ספר תורה ⁽³⁾ וצימים שאין צהן קרצן מוסף אין גומר קדיש קודס וצצנת לא יקרא פחות מאחד ועשרים פסוקים לשצעה וצמנחה וצשני וצחמישי עשרה פסוקים ואם שכת ולא קרא כל כך יחזור ויקרא: **כ**יון דמשום כבוד תורה הוא כנגדו נמי לא בעי. וקשיא לפי

מנהגינו שאנו נוהגין צכל צצצות השנה שהמפטיר חוזר וקורא מה שקראו הראשונים ואין קורא כלל אחר כך אם כן מאי קא משני כיון דמשום כצוד התורה הוה כנגדו נמי לא צעינן אדרצה היה לו לומר כיון דאין קורא אלז מה שקראו הראשונים כנגדו לא צעינן אלז שמע מינה דצימי התנאים היה המפטיר קורא מה שלא קראו הראשונים והכי נמי משמע מדתקינו ג' פסוקים כנגדו למפטיר צנציא כנגד מה שקרא צתורה למאן דאמר עולה כדאמרינן צסמוך א"כ שמע מינה שהוא קורא מה שלא קראו הראשונים וא"כ קשה למה אין אנו נוהגין לעשות כן ונראה לפי צצימי החכמים לא היו אומרים קדיש צין אותו שקראו קודם המפטיר ולכן היה המפטיר מסיים אלז אחר שנסדר הש"ס ותקנו לומר קדיש צין אותם שקראו ראשונה והמפטיר כמו שתקנו לומר צרוך ה' לעולם אמן ואמן ויראו עינינו אחר השכיצנו שלא היו אומרים צימי התנאים ⁽¹⁾ והם תקנוהו להודיע שתפלת ערצית רשות⁽²⁾ והכי נמי תקנו לומר קדיש צין השצעה למפטיר להודיע שאינו ממנין השצעה והר"ר אליהו הנהיג את צני עירו שאפילו כשמוציאין שני ספרי תורות או שלשה נוהג מנהג זה שיקראו הראשונים הכל והמפטיר חוזר וקורא ממה שקראו הראשונים⁽³⁾ וכן הנהיג רצינו משלם וכן נוהגין עכשיו צכל צרפת ושינו את מנהג רש"י ורצותיו ור"ת והא שאין מוציאין צ' ספרי תורות צכל השצצות לקרוא צשניה וציזם השצצת⁽⁴⁾ כמו שעושין ציו"ט נראה לפי שאין צפרשה אלז שני פסוקים ואין קורין צתורה פחות מג' פסוקים⁽⁵⁾ ואין להתחיל צפרשה שלמעלה או לסיים צפרשה שלמטה משום דלא הוי מענינו של יום ועוד י"ל לפי שצריך להפטיר צכל צצת מענינו של יום ואי קרינן צצל צצת א"כ יהא צריך להפטיר צדסליק מינייה והיינו צצצת וא"כ יהו כל ההפטרות מענין אחד ועוד י"ל לפי שלעולם אין קורין צספר תורה שני צקרצנות אלז צצאותן שצאין לכפרה כדפירש לקמן פרק צני העיר (דף לא:) שקורין צהן ציו"ט ומהני לישראל כאליו הקריצום אלז קרצנות צצת אינן צאין לכפרה ומש"ה אין קורין צהן: **לא**

להיות קורין גהו"ז אלא אחד קורא כל הפרשה היה אחד יודע כל הפרשה קורין^[2] אותה כולה. ז' יודעין ג' פסוקים קולן קורין אותן אחד יודע ג' פסוקים קורא חזרו^[3] וקורא. ר' ועירא בשם ר' ירמיה העבד עולה למנין ז'. והא אמור לאדם ללמד עבדו תורה תיפתר בשלמד מעצמו או שלמדו רבו כטבי. וידבר עולה מג' פסוקים [רביי חלבו רבי מתנה שמואל בר שילת] משמיה דרב ז' חזן המפטיר התיב ר' חנינא כו': ת"ר הכל עולין למנין ז' אפילו אשה אפילו קטן אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד הצבור. המפטיר שקורא בתורה חד אמר עולה למנין ז' וחד אמר אינו עולה ואתיבין על

עין משפט
גר מצוה

לז א טוש"ע א"ח סי' תקקט סעיף א צהנה"ה:
לז ב טוש"ע א"ח סי' (כסו סעיף ב) [רפאל]:
לח ג טוש"ע א"ח סי' רפא צהנה"ה:
למ ד מ"י פ"ב מהל' חפלה הלכה ז סמוג עשין יט טוש"ע א"ח סי' רפצ סעיף ג:
מ ה ו מ"י שם הלכה ז טוש"ע שם סעיף ד צהנה"ה:
מא ז מ"י שם הלכה יג טוש"ע א"ח סי' רפד סעיף א:

הגהות הגר"א

[א] גמרא הני ש"שה חמשה שבעה כנגד מי ב"ו. כנ"ל:

גליון הש"ס

גמ' ואפי' אשה. עי' ר"ה דף לג ע"א חוס' ד"ה הא ר' יהודה: **ש**ם מפני כבוד צבור. לקמן דף קד ע"ב וס"י: **ש**ם מפטיר מהו שיעלה. עי' מעניט ד' כט ע"ב מד"ה צשני וצחמישי: **ת**וס' ד"ה כיון וכו' והם תקנוהו להודיע שת"ע רשות. עי' צרכות דף צ ע"א מד"ה מנצך ודף ד ע"ב מד"ה אמר ר' יוחנן ודף כו ע"ב חוס' ד"ה והלכתא:

רבינו חננאל

בי"ט ה'. וביוה"כ ר' בשבת ז' אין פוחתינ מהן אבל מוסיפין עליהן. וכשמוסיפין ב' קורין בס"ת מאחרין לצאת וכשפוחתינ ממהרין לצאת. הני ג' שקורין בשני ובחמישי ובשבת במנחה ובתעניות ובט' באב וכיוצא בהן וה' שקורין ביו"ט וז' שקורין בשבת כנגד [בכרית] כהנים הפסוק הראשון ג'. תיבות והשני ה' והשלישי ז'. **ת**ני רב יוסף ג' כנגד שומרי הסף. ה' מרואי פני המלך שנא' וחמשה אנשים מרואי פני המלך. שבעה מרואי^[1] פני המלך דכתיב ושבעה אנשים מרואי פני המלך. ר' דיוה"כ כנגד ששה שעמדו מימינו של עזרא ומשמאלו שנאמר ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה וגו': ירושלמי(לא) משה התקין לישראל שיהיו קורין בתורה בשבתות ובי"ט ובר"ה ובחוש"מ שנאמר וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל עזרא תיקן שיהיו קורין ג' בתורה בשני ובחמישי ובשבת במנחה אבל הקריאה בתורה מימות משה רבינו היתה שלא ישאור ג' ימים בלא קריאה בתורה⁽²⁾ והוא תיקן טבילה לבעלי קריין ושיהו בתי דינין יושבין בעיירות בב' ובה' ושיהו רוכלין כו'. ⁽³⁾ הלעזות לא נהגו

^[1] בכתי"י נוסף משום:
^[2] בכתי"י נוסף כנגד שלשה וכו':
^[3] בדפו"ר דצריכיתו י:
^[4] צ"ל מלאכה כרת. מהרש"א (גליון: ה) [ועי' תוספות ע"ז יז ע"א ד"ה ויעקב כו' אבל יעקב מינאה דר' אבהו וכו' ומצוה ליישב] (גליון), ועיין יעביץ:
^[5] צ"ל שיהא שמיני (באה"מ):
^[6] בזמנם שהיה המפטיר ממזנין הקרואים יחזור השביעי ויקרא (חת"ס שו"ת קסט):
^[7] כך גורס רבינו בגמ', עי' תוס' וברש"ש ויעביץ:
^[8] צ"ל קורא:
^[9] צ"ל וחזרו:

מאן דאמר אינו עולה למנין שבעה אלא צריך ז' והוא מהא דתנאי המפטיר בנביא לא יפחות מכ"א פסוקים ג' פסוקים לכל אחד כנגד ז' שקראו בתורה ואם איתא דתמני בעינן בהדי המפטיר כ"ד פסוקי בעינן. ופרקינן המפטיר כיון דמשום

